

várja a hozzánk hasonlókat a csabai állomáson. Akármilyen jó súlyban voltam, messziről leritt rólam, honnan jöttem.

Itthon aztán KIOSZ-titkár lettem, az államosítás után szerveztük a szövetkezeteket, de az elején sehogy se ment. Fölálltam a gyűlésen, hogy így meg úgy emberek, a szövetkezeté a jövő, jött a másik szervező is a KIOSZ-tól, a szakmai, az is dicsérte a szövetkezetet, hogyne, emberek, a szövetkezeté a jövő, azt javasolta ő is, lehetőleg mindenki lépjen be; de ő nem lép be, más dolga van, nem ér rá a jövőjével foglalkozni. Nem is lépett be senki, Csabán ezért nem alakult az építőiparban szövetkezet.

Akkor még megfestettem ezt a képet, nem adnám el semmi pénzért, aztán soha többet. Valahogy elmúlt az egész.

BRASNYÓ ISTVÁN

Ükapám pisztola

*hová lett ükapám pisztola
tűzmarta kakasának egyszerű mechanizmusa
hová lett porozó szaruja
mindez itt volt a kezem ügyében
mit tettetek vele
hová lett esővert fénymarta bőríszákja
szalagtalan zsíros kalapja
cikornyás pipaszára
az egészszet hátrahagyva menetelt tovább
vagy elragadta ki tudja hol szerezte lova
híre járja hogy többé nem lehet megállítani
ingébe kap csak már bele a sötét
elcsavarogja az évszázadokat
mint aki hajlamos a csínytevésre
nem torpan meg nem ragad a sárba
ám mégis meghökkentő lehet
látni valakit
és nem látni nyomban az árnyékát is
vízparton a tovaúszó tükörképét
bár a növendék világ így is úgy is felserdül
hihetetlen eszméken nevelkedik
a bátrak megkockáztatják hogy bitófán végzik
miután a gyávák alattomban elárulták őket
vagy csak egyszerűen rajtavesztenek
és az eszméken kívül ki sem okolható
mi másra volnának jók az ideák
bár ha fegyvere van az embernek
egy az egyhez mindig van esélye*

fölösleges tudomást vennie a nagy számok törvényéről
ha esze ágában sincs védtelen maradni
mert ki fogja megjárni az utat
az úttalan utat egy fiktív időben
ki fog beszámolni élményeiről és kalandjairól
ki fogyaszt nehéz ebédeket
a pisztol agyával kopogtatva nyomatékként az asztalt
mint általában az üldözöttek
de nem veszik nem kallódik el
ahogy a magukra utalt emberek többsége
miután biztonságos szállás
csupán a szabad ég alatt található
s híjával borotvának tükörnek
az embert hamarosan ellepi a borosta
a civilizáció azonban huzamosabb ideig nélkülözhető
bármilyen következmény nélkül
mert nem szántottatok és nem vetettetek
most egy ideig éhezni fogtok
felkopik az állatok
tükörben láthatjátok aszalódó arcotokat
de engem ebből az egészből csak a pisztol érdekel
mielőtt itt maradnék végleg kiszolgáltatottan
hogy a kezembe fogjam vagy övembe dugjam
ükapám pisztolát
ráfogjam legalább a versemre
úgy kényszerítsem az általam elképzelt irányba
vasárnap délután
amikor különben is levegő ömlik az égből
és semmi hasznát sem lehet venni az elméleteknek
krúdy gyula és ady endre vasárnap délutánjai
azok a kisvárosiak kísértének a világvárosokban
az egész világ vidék lesz ahelyett
hogy székesfőváros lenne
ettől akarom megvédeni magam
ezért kell ükapám pisztola
hol van a vasa hogy a földgolyóhoz csapjam
hol porlik szuvas fája
ennél semmi értékesebb holmim nincs
ennek a szelleme hat át és leng be
és bátrabb lennék vele vajon mennyire bátor
mennyire kívánatos bátornak lenni ebben a korban
egyáltalán mi kívánatos
mi mire lehetne példa
amikor nagyjából minden egyforma
máshol kellett volna kezdeni vagy máshonnan indulni
de ha most egyszerűen itt vagyunk
nem mondhatjuk hogy öregapja még látta
napóleon katonáit
de azután ők elfutottak
mint ükapám mondhatta.

bátor és semmittevő érában
nem tudom tudtak-e írni-olvasni
meg tudták-e mondani hogy mi a nevük
különbséget tudtak-e tenni egymás között
az az érzésem hogy igen
már akkor elkezdődött a fölemelkedés
igaz tökéletesen mindegy milyen szintről
a szenttamási mocsárból
kiszámíthatatlanul rövid volt hozzá az emberélet
sebes emberöltők váltakoztak
ebben a sodrásban legokosabb volt istenben bízni
a semmi és isten közül
istent választani
csengettyű lenni a nyeles templomi persely végén
amit till eulenspiegel csörgősapkájából szabtak
mert ki ne szeretne harangozni
belekondítani a lila ürességbe lehetőleg
amikor semmi szükség rá
beharangozni az angyalok szoknyája alá
egy verset még egy verset
azon múlik az egész hogy tudunk-e cifrákat mondani
ami tükrözi társadalmi helyzetünket
van-e fantasztikus életrajzunk
ott a pisztol körül megint egy történet
valami nagy ballaszt vagy legalább hajcihő
mindenesetre rengeteget kellett utánajárni
és az egészért nem igaz hogy egy mese legyen
a fizetség
jóval többet érdemelnék
az az érzésem már születésemnél fogva
hogy egyáltalán megszülettem
és nem is egy teljes mese
hanem csupán mellékes részlet
de ha engem a mellékes részletek ragadnak meg
lefejeverez ükapám pisztola
megjárni azokat a rettenetes kiterjedésű időket
amikor még lehetett szabadon csatangolni
ám ennek is épp idejében elejét vették
agyalhatok ki magamnak fiktív alakokat
ahogy nem létező térségeken mennek keresztül
akár a délibábon
kedvező ősi életformában
mikor az emberiség nem puhult még el
és az akadályok azért voltak hogy legyen mit
leküzdeni
nem létezett trauma és depresszió
hanem csupán élet és halál
nagyszerű lehetett egyensúlyozni a kettő között
minek a ló ha végül lovas nélkül marad
ahogy a sujtás feslík le a gúnyáról

a legnagyobb hatalmaskodót is megölheti
az utolsó rabszolga ha erre eltökélte magát
tanítja seneca
tehát az igazság kicsikarható
a többi pusztá teória
vagy szerencse kérdése
laktam már magasrangú bírakkal egy házban
azokat a kártyán kívül aligha érdekelte más
az ítéletek valahol máshol születtek meg
miközben ők a bankot ostromolták
a forgandó szerencse volt fennmaradásuk egyetlen
valamirevaló eszköze
és ha utólag őszintén nézem a dolgot
mégiscsak megnyerték rokonszenveimet
akár a bíró füst milán adventjében
mert mi az egész
ki akar itt ítélni
világos hogy az emberek kártyázni akarnak
függetlenül attól hogy tiltja a törvény
az is végső soron micsoda
nyerni valamit ez sokkalta lényegesebb
olyasmire tenni szert amit a szerencse akaszt
az ember nyakába
a szerencsejátékok egyidősek az emberiséggel
hogyan foszthatna meg bennünket holmiféle
cikkely bekezdés paragrafus
legősibb hagyományainktól
mint thermopülait védelmezzük mindezt eszmei síkon
meg vegyük csak krisztus köntösét
meg a kockát vető római katonákat
hogy melyik köntösről van szó nem tudjuk
a királyi bíorról-e vagy a rongyos kacatról
ki átkozta el őket ezért
hatalmas játszmát kell vívni
a tulajdonképpeni szerencséivel
itt emelkedhetünk felül azon a kevésen
ami valójában vagyunk
mert mélyebben belegondolva
sehol senki és semmi
a teljességhez viszonyítva
amit végeredményben nem is sejteni
hihetetlen hogy csak úgy átlép rajta az ember
ezért kellene talán
más fából faragni magunkat
ha már eredetileg nem más fából faragtak
aligha karol fel itt valaki
ég és föld választ el más emberektől
akik már ezer éve előrelátóak
és sok mindent összezsugorgattak
idejében betervezték a dolgok különböző

várható menetét
nem engedhetnek meg maguknak
váratlan vagy hihetetlen fordulatot
mintha lenyesték volna a tulajdon szárnyukat
mégis csak szükséges az hogy kockáztassak valamit
legalább a fejemet ha semmi egyébem nincs
ami elfogadható lenne
ilyen szempontból dosztojevszkij az egyetlen
példamutató író
nincs utókor mely kiagyalhatna valamit ellene
nem mondható hogy mindig
világos bábokkal játszana
arcképein olyan mint aki a természetesenél
hosszabb ideig töpreng a játszma menetén
félleg-meddig úkapám megszállott és fanatikus
kortársa
a szerencsében a kelletténél elszántabban hisz
én is úkapám és az emberiség kortársa vagyok
eléggé hosszú és baljóslatú távon
van-e szerencsém
jobb lenne egy gyors kanyarodással
lefordulni erről az útról
elkanyarodni mint aki biztos abban
hogy végleg megszökött vagy legalább mer
erre gondolni
nem riasztja az hogy egyedül marad
a huszadik század végére úgyis mindenki
magára fog maradni
aki nem szokott hozzá ehhez a gondolathoz
ideje hogy elkezdjen hozzászokni
még mielőtt a tények kezdenének beszélni
valahogy magányosabban leszünk majd mint
eddig bármikor
olyan pecsétet törhettünk föl
amely nem a számunkra rejtegetett üzenetet
és most itt van az egészet a képünkbe csapta
hol van úkapám pisztola
hol van tapogatózom elvakítva
ettől a kecsegtető lehetőségtől
nem igaz hogy cserben hagyott a szerencsém
valakinek mindig bábáskodnia kellene körülötte
hogy húzhatnám ki magamat most az egyszer
még most az egyszer
hibátlan reflexekre lenne hozzá szükségem
legalább egy ló érzékeire és találékonyságára
túl kicsiny vagyok ebből túl kevés fér belém
utólag majd így teszek vagy úgy teszek
nevetséges az hogy utólag
inkább idejében kellene
most még a nyelv a jajveszékelésen túl is

szolgál valamire
nem csupa ah meg csupa eh elég távolinak
tűnik még a végleges nyögdelés
a némaság ugyanis fegyelmezettebb
igyekszem majd idejekorán ráhangolni magam
távolli halottakról beszélve az egyre távolodó
élőknek
halottakat emlegetve
micsoda példamutatásokat
sehol sem merül föl az hogy ki lett ezáltal
sokkalta boldogabb
vagy hát a végeredmény mindenképpen stimmel
annyi amennyi
és olyan amilyen
ennyire jön ki a nagy árulások végösszege
semmi sem lehet elég szent ha az ember
fejébe vette hogy haladni akar
bizonyára semmi sem állhatja útját
ükapám pisztolát szegezhetném a nagy hasuknak
a kopasz fejüknek
kíméletlen torkukat fessezgethetném
a pisztol vasával
akkor is ugyanaz lenne benne az ige
csak ki kreálta
ki akar bennünket ezzel az igével felruházni
roppantul fantáziátlan öltözék
emberi nyomorúságunk indokolhatja csupán
a viselését hogy ide jutottunk
ettől sokkalta jobban érdekel a dolgok
eleve vadregényes oldala
a löporfüst szaga
egy marionett-hadsereg veresége a bábszínpadon
ahogy szárnya legyezőalakban kibontakozik
és váratlanul meghátrál
a parancsnok egy kukoricatábla szélében
lőháton szivarozik a golyózáporban
anekdótát mesél minden izgatottság nélkül
rekedtes hangon
hiába állnak csehül a dolgok
ilyen tömeget futásában föltartóztatni
már nem lehet
összegabalyodnának a drótjaik
rendkívül keveset segítene a lelkesedés
a lelkesedést az előidőkben kellett volna
bevetni beprogramozni mint ábrándot
vereségekből sohasem épül szeretett haza
lám feldulják a színpadot
hogy a közönség megtalálja mulatságát
közéjük hajigálja székeit
ez végeredményben történelmi koncepció

és mindegy hogy tetszik-e nekem a történelemnek
nevezett nagy massa
amelynek alkotóelemei mindenki előtt ismeretlenek
ugyanúgy léteznek akárcsak én
feltételezhetően ellenem
mert nincs engedélyezve szabados viselkedés
sem fesztelenség
fesz és begombolt szürke egyed az ideál
berzsenyi daniel túl kövér petőfi sándor túl sovány
zrínyi miklós sem tudta beledöfni sem a kardját sem
a tollát kelevézét
vadkan agyaráát
ebbe a hatalmas viharzsákba potrohba
szőrös fullánkos zacskóba
amelyben a senkiarcú ember kotorászik
mit kereshet abban a mocsokban
oda rejtette talán kincseit
amelyek majd egykoron gyümölcsözni kezdenek
és ő az egésznek fölébe kerekedhet
nem tudom más okát elképzelni ily
közvetlen megközelítésnek
majd csak huhogni kezd vagy legalább fölajdul
attól függ hogy a bölcs avagy a gyáva
kerekedik-e felül
hogy a csillagos éggel nem éri be vagy
beéri egy fagyos répával
mert kemények úristen a mi teleink
aki látott már mozdulatlan
hőborította végtelen vidéket
némi jantázia bejátszásával
tűrhető fogalmat alkothat róla magának
mintha a véletlen mutatkozó vadnyúl
nem is a szemhatáron hanem a fejében futna
agytekéjén tördelné a fagyos kérget
egy mély lélegzettel el lehet fújni az egészet
nevezzük sóhajtnak
mint aki már túl van a kiállottakon
s indulhatna valamerre
de nem tudni mi szél hozta erre a vidékre
jobb napok hűségese emléke
mily mélyen vagyunk itt a földben
minket rettenetesen megriaszthattak valaha
sohasem tudunk belőle fölépülni
tekintsük az egészet szűkös adománynak
mint amikor még lovat hajtottam keresztül
ezeken a földeken
ültem a zötyögő kocsin az este szálai már
kifeslettek hosszan a levegőben
mit gondolhattam kiveszett-e belőlem
ükapám maradék vére

nem hittem el ezt az időt vagy legalábbis
nem akartam élni benne
valahol kívül szerettem volna maradni a korlátain
nagyobb falatot harapni belőle
annál ami egy betyárkalap karimája alól látható
nem volt alattomos a nézése
sokkalta inkább sóvárgó mintha
messzi földről érkeznek éppen
idegen helyre idegen helyről
csupán a bőröm megviselt elnyűtt
akár a föld bőre
nem fordult meg a fejemben egy pillanatra sem
hogy itt élni lehetne
azt gondoltam mindenki kerekét oldana ha volna
hová mennie
elúsznának egy nagy folyamon az alkonyi égen
sehol sem kötve ki többé
elfelednék ezeket a neveket amelyek
az égvilágon senkinek sem fontosak
különbem sem emlékeznek milyen álmok vetették
őket ezekre a partokra
mikor
mi az hogy nagyon régen
én még beszéltem azokkal akik ismertek
olyanokat akik minderről megbízhatóan sokkal
többet tudtak
végeredményben micsoda titkolózás és miféle
örvénylő feledés folyik itt
akiknek idejekorán elégük lett belőle azok
már régesrég leléceltek
de most vissza kell kanyarodnunk valahova
vasnak valamit csak vas mondhat
mit tettek itt vagy mit akartak tenni
hol van ükapám pisztola hogy széjjelfeszítsem vele
a lekopott fogsorukat és beszélni kényszerítsem
csövével a nyelvüket
kibogozzam vele szájukban a nagy lucskos gubancot
ne a szemek beszéljenek nekem
meddig leszünk híján a nélkülözhetetlen
egyenes beszédnek
valakiből előbb-utóbb ki kell sajtolni
minden tudományát amit a nyelve alatt rejteget
meglelni azt ami netán elveszett
ha egyáltalán elveszhet valami egy emberből
a pusztulás csak teljes lehet végleges
örök időkre szóló
ki tudná összevární az idők ekkora halmazát
hatalmas türelem kell hozzá
egy egész hagyománytalan történelem
végül ebből lépni elő

akár a megállapodott ösködből
amelyből még senki sem talált ki
nem hajtott végre nevén nevezhető fontos cselekedetet
végleg lappangásra ítélve
mint aki nagy fák árnyékával társalog
és jön az alkonyat
és magára marad és nem is tudja hol hagyta abba
mit zavarja ez a gyermekded emberiséget
valahol a rejtettebb dolgokban
biztosan van megoldás vagy legalább magyarázat
hiába tömik be papírral a számat
ez már nem intellektus pusztán intuíció kérdése
ezen innen marad a fantázia
ezzel elmúlt a normális emberek kora
és egy reggelre hirtelen hó
de csak annyi hogy a madár elszaladjon benne
ó ezeknek a hajnaloknak a virradása
fázékonyság tör rám tőle '
elszíneződök
isten bizony elszíneződök
beszéltem-e már olyan emberrel aki
forradalmi tettet hajtott volna végre
a forradalmak szolgálati szabályzata nem érdekes
mindössze egy szó
bátorság
hogy tudok ennyire elszigetelten élni
a forradalom zabigyerekei között
akik végtére is csupán a hatalmat gyakorolnák
mikor volt hatalom a forradalom
a rengeteg rothadás dögkeselyűje
verhetem fejem a forradalmak mindenkori falába
mi az hogy halott betű
mi az hogy elveszik belőle mi az hogy hozzáadják
inkább az hogy vadásznak rá
bűjdosik de nem menekül
én kivágom magam átvágok ezen a bizonytalan terepen
nem tartok attól hogy ükapám
másik kortársának sorsára jutok
mieczislaw woroniecki herceg
a szabadkai lengyel dragonyosoktól 24 éves
49-ben a forradalmi sereg ezredese
augusztusban akasztják verőfényben
ebéden látja vendégül a hóhért vajon
franz bott-e az
senki sem akar tudni semmiről
szivarozva az akasztófa alatt
éljen a forradalom
istenem te jó lovag
VILÁGSZABADSÁG
verdess verdess
célpontként egyetlen mondatom
kihegyezett végén